

Nr 338.

Godkänd av första kammaren den 12 juni 1919.

Godkänd av andra kammaren den 12 juni 1919.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till lantbruksskolor, lantmannaskolor och lantushållsskolor.

(Jordbruksutskottets utlåtande nr 91.)

Till Konungen.

I nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att dels under punkt 9 i avbidan på den proposition angående ökat anslag till lantbruksskolor, som Kungl. Maj:t må komma att avlåta till riksdagen, i de till understöd åt sådana skolor å ordinarie stat anvisade anslag beräkna en förhöjning från 91,500 kronor med 43,500 kronor till 135,000 kronor, dels under punkt 11 i avbidan på den proposition angående ökning i förslagsanslaget till understöd åt lantmannaskolor, som Kungl. Maj:t må komma att avlåta till riksdagen, i detta anslag beräkna en förhöjning från 240,000 kronor med 160,000 kronor till 400,000 kronor, dels ock under punkt 12 i avbidan på den proposition angående ökat anslag till lantushållsskolor, som Kungl. Maj:t må komma att avlåta till riksdagen, i ordinarie förslagsanslaget till lantushållsskolor beräkna en förhöjning från 60,000 kronor med 115,000 kronor till 175,000 kronor.

Härefter har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 14 mars 1919 avlåten proposition, nr 265, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att

dels höja ordinarie anslaget till understöd åt nio lantbruksskolor i södra och mellersta Sverige från 67,500 kronor med 22,500 kronor till 90,000 kronor,

samt ordinarie anslaget till understöd åt fyra lantbruksskolor i Dalarna och Norrland från 24,000 kronor med 8,000 kronor till 32,000 kronor eller tillhoppa 122,000 kronor,

dels till ålderstillägg åt föreståndare och lärare vid lantbruksskolor anvisa ett ordinarie förslagsanslag av 8,000 kronor;

dels höja ordinarie förslagsanslaget till understöd åt lantmannaskolor från 240,000 kronor med 160,000 kronor till 400,000 kronor;

dels höja ordinarie förslagsanslaget till understöd åt lantbruksskolor från 60,000 kronor med 115,000 kronor till 175,000 kronor;

dels godkänna de av lantbruksstyrelsen föreslagna grunder för statsbidrag från dessa anslag med de av chefen för jordbruksdepartementet tillstyrkta ändringar och tillägg samt medgiva, att Kungl. Maj:t må äga vidtaga de jämkningar i dessa grunder, som må finnas erforderliga, ävensom utfärda närmare föreskrifter angående dessa grunders tillämpning;

dels medgiva, att rätt till delaktighet i dövstumlärnarnas pensionsanstalt må tillkomma föreståndare och ämneslärare med fast anställning vid lantmannaskola med delaktighetsbelopp, som motsvarar vederbörandes lön i högsta lönegraden enligt de nu föreslagna bestämmelserna för dylika lärares minimiavlöning, med rätt för Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i reglementet för sagda pensionsanstalt, som i anledning härav må finnas erforderliga,

dels föreskriva, att lärare, som äger eller enligt förslaget erhåller delaktighet i dövstumlärnarnas pensionsanstalt, skall vara underkastad de ändrade bestämmelser, som kunna varda meddelade rörande samma anstalt;

dels ock för beredande av ökat understöd för lantmannaskolor för läsåret 1919—1920 anvisa å extra stat för år 1920 ett förslagsanslag av 40,000 kronor.

I detta sammanhang har riksdagen till behandling förehaft en inom andra kammaren väckt motion nr 396, vari hemställts bland annat, att riksdagen ville dels bestämma, att föreståndare för lantmannaskola och föreståndarinna för lantbruksskola vid beräkandet av ålderstillägg få räkna även sina tjänstår som fast anställda lärare, dock högst 5 år av dessa;

dels för beredande av ökat understöd för lantmannaskolor för läsåret 1919—1920 anvisa å extra stat för år 1920 ett förslagsanslag av 80,000 kronor.

I avseende å innebörden i de framställda förslagen torde böra framhållas, att förslagen avse, att för varje slag av skola skall såsom villkor för åtnjutande av statsanslag stadgas, att skolan utbetalar vissa minimilöner åt föreståndare och fast anställda lärare. Minimilönerna skola enligt förslaget utgöras av dels grundlön och dels ålderstillägg efter vissa år. Beloppen av dessa minimilöner äro olika vid olika slag av skolor samt, beträffande lantmannaskolor och lanthushållsskolor, även vid olika slag av kurser. I statsrådsprotokollet har framhållits, att de föreslagna avlöningarna äro avsedda för normala förhållanden och beräknats efter förhållandena före kristiden, dock med viss förhöjning, enär det icke ansetts sannolikt, att det allmänna prisläget skall åter nedgå till prisnivån före kriget.

Riksdagen ansluter sig i huvudsak till de framställda förslagen. Endast i ett par här nedan angivna avseenden har riksdagen föranletts att göra jämkningar däri.

I de föreslagna grunderna för statsanslags utgående skall beträffande rätten till löneförhöjnings åtnjutande gälla, att föreståndare och fast anställd lärare, respektive föreståndarinna och fast anställd lärarinna skall för åtnjutande av sådan löneförhöjning äga tillgodoräkna sig den tid, de före löneregleringens ikraftträdande oavbrutet såsom fast anställda bestritt motsvarande befattning vid vederbörande skola.

I förberörda motion nr 396 göres gällande, att bestämmelsen att för löneförhöjnings åtnjutande föregående tjänstgöring finge tillgodoräknas endast inom motsvarande befattning komme att för lärare, respektive lärarinna vid befordran till föreståndare respektive förstandarinna i vissa fall medföra lägre eller samma lön som före befordran, och har i motionen därför hemställts, att föreståndare för lantmannaskola och föreståndarinna för lanthushållsskola vid beräkning av ålderstillägg måtte få räkna även tjänstår som fast anställd lärare, dock högst fem år av dessa.

Jämväl riksdagen anser rättvisa och billighet bjuda, att ifrågasvarande befattningshavare i berörda avseenden beredes en bättre ställning än den, som enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle tillkomma dem. Detta bör emellertid enligt riksdagens uppfattning ske därigenom, att en till föreståndare, respektive föreståndarinna befördrad lärare eller lärarinna tillgodoföres så många ålderstillägg såsom föreståndare eller föreståndarinna, att avlöningen i sistnämnda befattningar närmast överstiger den avlöning, han eller hon senast åtnjutit såsom ordinarie lärare eller lärarinna enligt bestämmelserna för minimiavlöning åt sådana befattningshavare. Denna bestämmelse, som är likartad med den som

tillämpas vid läroverksadjunkts befordran till lektor, har av innevarande riksdag på Kungl. Maj:ts framställning jämväl beslutats beträffande föreståndare vid folkhögskola. Den nu avsedda anordningen bör givetvis gälla även beträffande föreståndare för lantbruksskola.

I Kungl. Maj:ts förevarande framställning begäres tillika ett extra anslag för år 1920 för beredande av ökat understöd för lantmannaskolor för läsåret 1919—1920 av 40,000 kronor. Detta belopp har departementschefen kommit till genom att beräkna 10 procent å det föreslagna ordinarie anslaget till ifrågakvarande skolor.

I motionen föreslås, att ifrågakvarande extra anslag i likhet med vad för år 1919 ägt rum bestämmes till 20 procent av det nämnda ordinarie anslaget.

Riksdagen anser väl en höjning av anslaget befogad men finner sig, med hänsyn till den ståndpunkt departementschefen intagit och de skäl han anført för sitt förslag, icke kunna biträda så stark höjning, som i motionen ifrågasättes. Såsom en medelväg vill riksdagen medgiva, att till grund för beräkningen läggas 15 procent av nu föreslagna understödsbelopp och att anslaget för ändamålet följaktligen bestämmes till 60,000 kronor. Denna beräkningsgrund har också av innevarande riksdag godkänts i fråga om anslag till ökat understöd åt folkhögskolorna.

Under återopande av det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och den i ämnet väckta motionen

dels höjt ordinarie anslaget till understöd åt nio lantbruksskolor i södra och mellersta Sverige från 67,500 kronor med 22,500 kronor till 90,000 kronor

saamt ordinarie anslaget till understöd åt fyra lantbruksskolor i Dalarna och Norrland från 24,000 kronor med 8,000 kronor till 32,000 kronor eller tillhoppa till 122,000 kronor;

dels till ålderstillägg åt föreståndare och lärare vid lantbruksskolor anvisat ett ordinarie förslagsanslag av 8,000 kronor;

dels höjt ordinarie förslagsanslaget till understöd åt lantmannaskolor från 240,000 kronor med 160,000 kronor till 400,000 kronor;

dels höjt ordinarie förslagsanslaget till understöd åt lantbruksskolor från 60,000 kronor med 115,000 kronor till 175,000 kronor;

dels godkänt de av lantbruksstyrelsen föreslagna grunder för statsbidrag från dessa anslag med de av chefen för jordbruksdepartementet tillstyrkta ändringar och tillägg samt medgivit, att Kungl. Maj:t må äga vidtaga de jämkningar i dessa grunder, som må finnas erforderliga,

ävensom utfärda närmare föreskrifter angående dessa grundens tillämpning;

dels medgivit, att rätt till delaktighet i dövstumläraernas pensionsanstalt må tillkomma föreståndare och ämneslärare med fast anställning vid lantmannaskola med delaktighetsbelopp, som motsvarar vederbörandes lön i högsta lönegraden enligt de nu föreslagna bestämmelserna för dylika lärares minimiavlöning, med rätt för Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i reglementet för sagda pensionsanstalt, som i anledning härav må finnas erforderliga;

dels föreskrivit, att lärare, som äger eller enligt förslaget erhåller delaktighet i dövstumläraernas pensionsanstalt, skall vara underkastad de ändrade bestämmelser som kunna vara meddelade rörande samma anstalt;

dels ock för beredande av ökat understöd för lantmannaskolor för läsåret 1919—1920 anvisat å extra stat för år 1920 ett förslagsanslag av 60,000 kronor.

Stockholm den 12 juni 1919.

Med undersåtlig vördnad.